

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 17CoCsp/19/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8321200003
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Burešová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8321200003.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Burešovej a členov senátu JUDr. Moniky Juskovej a JUDr. Eduarda Valenčina, v spore žalobcu: Intrum Slovakia, s.r.o, so sídlom Mýtna 48, 811 07 Bratislava - Staré Mesto, IČO: 35 831 154, právne zastúpenému: JUDr. Jánom Šoltésom - advokátom, so sídlom Mýtna 48, 811 07 Bratislava, IČO: 37 927 795, proti žalovanej: V. Y., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. S. XX, XXX XX Y., v konaní o zaplatenie 489,79 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 13Csp/2/2021-107 zo dňa 25.03.2021, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania.

Žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Humenné (ďalej „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol:

I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 191,93 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne:

zo sumy 28,16 Eur odo dňa 19.01.2018 do zaplatenia,

zo sumy 41,99 Eur odo dňa 20.02.2018 do zaplatenia,

zo sumy 41,99 Eur odo dňa 20.03.2018 do zaplatenia,

zo sumy 41,99 Eur odo dňa 19.04.2018 do zaplatenia,

zo sumy 37,80 Eur odo dňa 19.05.2018 do zaplatenia,

všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietal.

III. Žalobca nemá právo na náhradu trov konania a žalovanej súd náhradu trov konania nepriznáva.

2. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd zaviazal žalovanú na povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 191,93 Eur, zmluvnú pokutu vo výške 297,86 Eur, úrok z omeškania vo výške 5% ročne z dlžnej sumy 28,16 Eur od 19.01.2018 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5% ročne z dlžnej sumy 41,99 Eur od 20.02.2018 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5% ročne z dlžnej sumy 41,99 Eur od 20.03.2018 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5% ročne z dlžnej sumy 41,99 Eur od 19.04.2018 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5% ročne z dlžnej sumy 37,80 Eur od 19.05.2018 do zaplatenia, a povinnosťou nahradiť žalobcovi trovy konania za zaplatený súdny poplatok a za trovy právneho zastúpenia vo výške 157,74 Eur.

Uplatnený nárok odôvodnil tým, že medzi žalobcom ako postupníkom a spoločnosťou Slovak Telekom, a.s., ako postupcom došlo na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 08.07.2020 k postúpeniu pohľadávky voči žalovanej z titulu nezaplatenej ceny za poskytnuté verejné služby a nezaplatenej vyúčtovanej zmluvnej pokuty. Slovak Telekom, a.s., a žalovaná uzavreli Zmluvu o poskytovaní verejných

služieb, na základe ktorej boli žalovanej riadne a včas poskytnuté a sprístupnené verejné elektronické komunikačné služby prostredníctvom verejnej siete spoločnosti Slovak Telekom, a.s., za ktoré však žalovaná v rozpore so zmluvnými dojednaniami tejto zmluvy dohodnutú cenu neuhradila. Slovak Telekom, a.s. jej vystavil a doručil za poskytnuté služby tieto faktúry: č. XXXXXXXXXXXX splatná dňa 18.01.2018 na sumu 28,16 Eur, č. 8202793317 splatná dňa 19.02.2018 na sumu 41,99 Eur, č. 8204766234 splatná dňa 19.03.2018 na sumu 41,99 Eur, č. 8206751941 splatná dňa 18.04.2018 na sumu 41,99 Eur, č. 8208750501 splatná dňa 18.05.2018 na sumu 37,80 Eur. Na zabezpečenia záväzku viazanosti žalovanej zo Zmluvy o poskytovaní verejných služieb bola zároveň v tejto zmluve dojednaná zmluvná pokuta s klesajúcou výškou podľa dĺžky trvania plnenia zmluvy, tzv. regresívna zmluvná pokuta, ktorá bola žalovanej vyúčtovaná faktúrou č. 8218746274 na sumu 297,86 Eur. Žalovaná ani po výzve právneho zástupcu žalobcu dlžnú sumu neuhradila, čím sa dostala do omeškania, preto si žalobca uplatnil aj úrok z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy jednotlivých neuhradených faktúr, okrem faktúry so zmluvnou pokutou, odo dňa nasledujúcom po dni splatnosti jednotlivých faktúr. Poplatky účtované žalovanej titulom upomienky oneskorenej platby, náhrady nákladov, poplatku za prerušenie/obmedzenie poskytovania služieb nie sú predmetom žaloby.

3. Vykonaným dokazovaním bolo nepochybne preukázané, že medzi právnym predchodcom žalobcu, spoločnosťou Slovak Telekom, a.s., a žalovanou postupne jednotlivými piatimi Zmluvami o poskytnutí verejnej služby, Kúpnu zmluvou zo dňa 31.07.2017 a Dohodou o zmene v osobe účastníka zmluvy o poskytovaní verejných služieb zo dňa 22.12.2017 v spojení s Dodatkom zo dňa 22.12.2017 boli uzatvorené zmluvy podľa zákona o elektronických komunikáciách s tým, že ďalšie podmienky v jednotlivých Zmlúv boli určené odkazom na Všeobecné podmienky pre poskytovanie verejných služieb spoločnosti Slovak Telekom, a.s., Osobitné podmienky pre poskytovanie služieb Televízie, Osobitné podmienky pre poskytovanie služieb Internetového prístupu, Osobitné podmienky pre poskytovanie Hlasových služieb a s odkazom na Cenník pre poskytovanie služieb, vrátane Akciového cenníka (ďalej len ako „Zmluvy“). Jednotlivé Zmluvy boli uzatvárané na predtlačenom tlačive s označením „kód tlačiva: 841“, resp. „kód tlačiva: 818“, a Dohoda o zmene účastníka zmluvy a dodatok boli uzatvárané na predtlačenom tlačive s označením „kód tlačiva: 405“, teda obsah Zmlúv bol vopred daný na formulári bez možnosti žalovanej akokoľvek ovplyvniť jej výsledné znenie. Jedným z bodov Zmlúv bolo aj ustanovenie o regresívnej zmluvnej pokute, ktorú bola žalovaná povinná zaplatiť v prípade porušenia viazanosti zmluvy.

Súd vec posúdil podľa § 489 OZ, § 491 OZ, podľa § 52 ods. 1, 2, 3, 4 OZ, podľa § 53 ods. 1, 2, 3 OZ, podľa § 53 ods. 4 písm. k/ OZ, § 53 ods. 5 OZ, podľa § 54 ods. 1 OZ, podľa § 43 ods. 1 písm. a/ a podľa § 43 ods. 12, § 44 ods. 1, 5 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách, podľa § 544 ods. 1, 2 OZ, podľa § 3 ods. 1 OZ, § 39 a § 41 OZ, podľa § 3 ods. 3 zák. č. 250/2007 Z.z., § 524 ods. 1, 2 OZ, § 517 ods. 1, 2 OZ a § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.

Súd vyhovel žalobe iba čiastočne a to tak, že priznal žalobcovi sumu vo výške 191,93 Eur, ktorá predstavuje sumu za poskytnuté služby. Súd priznal žalobcovi aj požadovaný úrok z omeškania z jednotlivých faktúr s ktorými sa žalovaná dostala do omeškania.

Súd prvej inštancie dospel k záveru, že dojednanie ohľadne zmluvnej pokuty spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa - žalovaného ako to predpokladá ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Predmetné dojednanie obmedzuje žalovanú na jej právach, ktoré jej vyplývajú priamo zo zákona o elektronických komunikáciách. Zmluvná pokuta tak, ako bola dojednaná, umožňuje poskytovateľovi služieb požadovať od spotrebiteľov zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške podstatne prevyšujúcej pohľadávku vzniknutú porušením záväzku zaplatiť sumu poskytnutých služieb. Súd vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nárok žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty ako nedôvodný zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2, § 262 ods. 1 CSP.

4. Proti rozsudku vo výrokoch II. a III. podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Namietal, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil, že dojednaná pokuta spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi stranami sporu v neprospech žalovaného ako spotrebiteľa, keď vôbec nezohľadnil regresívny spôsob jej určenia, ktorý je priamo úmerný dodržaniu povinnosti žalovaného zotrvať v zmluvnom vzťahu. Dojednaná zmluvná pokuta nebola neprimerane vyšším zabezpečením oproti hodnote zabezpečenej povinnosti v čase uzavretia dohody o zmluvnej pokute, a preto nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou podľa § 53 ods. 4 písm. s) Občianskeho zákonníka. Žalobca tiež uviedol, že dohoda o cene a poskytovaných službách, vrátane poskytnutých zliav, bola výsledkom zmluvných dojednaní medzi predchodcom žalobcu a žalovaným. Dojednanie v zmluve o poskytovaní

verejných služieb sú dostatočne jasné, určité a zrozumiteľné, nepredstavujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi stranami zmluvy.

Žalobca žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že zaviazže žalovanú zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu vo výške 658,36 eur v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku a prizná mu náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia v plnej výške.

5. Žalovaná sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadrila.

6. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle § 34 CSP preskúmal rozhodnutie v napadnutom rozsahu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v súlade s § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

7. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

Odvolací súd preskúmal výrok rozsudku o zamietnutí zmluvnej pokuty a súvisiaci výrok o trovách konania. Vyhovujúci výrok predmetom odvolacieho prieskumu nie je.

8. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

9. Podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

10. Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

11. Podľa § 544 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, ak si strany dohodnú pre prípad porušenia zmluvných povinností zmluvnú pokutu, je účastník, ktorý túto povinnosť poruší, povinný pokutu zaplatiť, i keď oprávnenému účastníkovi porušením povinností nevznikne škoda. Zmluvnú pokutu je možné dojednať len písomne a v dojednaní musí byť určená výška pokuty alebo spôsob jej určenia.

12. Podľa článku 6 Smernice Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzavretých so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzne pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

13. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych skutkových zisteniach súdu prvej inštancie nič sa nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania, pričom odvolací súd nemal pochybnosti ani o správnosti právneho posúdenia prejednávanej veci súdom prvej inštancie.

14. Odvolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci by bol naplnený, ak by na zistený skutkový stav súd neaplikoval príslušnú právnu normu, aplikoval nesprávnu právnu normu, obsah správnej právnej normy nesprávne interpretoval alebo správne zvolenú a správne interpretovanú právnu normu nesprávne aplikoval.

Uvedenej vady sa však prvoinštančný súd nedopustil. Súd prvej inštancie náležite posudzoval právny vzťah ako vzťah spotrebiteľský, ktorý vznikol z titulu Zmluvy o poskytovaní verejných služieb s jej dodatkami. Vo vzťahu k dojednanej zmluvnej pokute správne poukázal na dojednané zmluvné

podmienky vyplývajúce z Dodatku k Zmluve o poskytovaní verejných služieb zo dňa 22.12.2017, dospel k správneému záveru, že uvedené dojednanie zmluvnej pokuty pre prípad porušenia zmluvných povinností zo strany žalovaného spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalovanej.

Žalobca sa stal aktívne vecne legitimovaným po tom, čo zmluvou o postúpení pohľadávok získal od spoločnosti Slovak Telekom, a.s. voči žalovanej pohľadávku.

Odvolačný súd len zdôrazňuje a upriamuje pozornosť na zistenie prvoinštančného súdu, že zmluvná pokuta bola dojednaná formulárove bez možnosti zo strany spotrebiteľa ju prijať alebo odmietnuť bez vplyvu na zmluvné dojednanie o poskytovaní služieb. Z uvedeného preto jednoznačne vyplýva, že nebola dojednaná individuálne. Žalovaná musela pri uzatváraní zmluvy prijať dojednanie o zmluvnej pokute, nemohla ich odmietnuť ani z dojednaní vylúčiť. Žalobca nepreukázal svoje tvrdenia o individuálnom dojednaní zmluvnej pokuty, a preto platí, že zmluvná pokuta nebola dojednaná individuálne a spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach žalovanej ako spotrebiteľa. Žalobca ako dodávateľ podnikajúci na trhu poskytovania telekomunikačných služieb je povinný voči spotrebiteľovi sa správať s náležitou odbornou starostlivosťou, čo sa nestalo, čím bola narušená rovnováha zmluvných strán.

Žalobca totiž právo na zaplatenie zmluvnej pokuty odvodzuje od porušenia povinnosti včas a riadne platiť za služby, nesplnenia povinnosti zotrvať po určitú dobu vo vzťahu, čo je neakceptovateľné.

Dojednaná zmluvná pokuta je neprijateľná zmluvná podmienka, je neplatná. Z uvedenej neplatnosti žalobcovi nevzniká ani právo na plnenie a povinnosť žalovanej plniť bez ohľadu, či boli splnené podmienky na aktiváciu tejto povinnosti.

Vo vzťahu k regresívnej zmluvnej pokute odvolací súd uvádza, že sankcia spočívajúca v regresívnej zmluvnej pokute vždy musí zodpovedať nie len času a rozsahu porušenej povinnosti, ale aj charakteru porušenia povinnosti a závažnosti porušenej povinnosti a zároveň sa odvíjať aj od skutočnej a reálnej ujmy, ktorá porušením povinnosti vznikne.

Rovnako neobstojí poukaz žalobcu na to, že zohľadňoval časový aspekt porušenia povinností s klesajúcou výškou podľa dĺžky trvania plnenia zmluvy, tzv. regresívna zmluvná pokuta, ktorej základ sa za každý deň plnenia zmluvy pomerne znižuje. Je potrebné si uvedomiť, že nie každé prípadné porušenie povinnosti je rovnakej intenzity, významu a následkov. Porušením povinnosti pritom nemôže byť využitie oprávnení daných zákonom, či dohodou.

Odvolačný súd vo vzťahu ku klesajúcej výške zmluvnej pokuty v závislosti od plynutia času viazanosti poukazuje na konštantnú aplikačnú prax odvolacieho súdu, podľa ktorej je zmluvná pokuta neprijateľná, keď nezohľadňuje intenzitu a význam toho - ktorého porušenia povinnosti, ani výšku dlhu spotrebiteľa vzniknutého porušením záväzku. V takom prípade je považovaná zmluvná pokuta za neprijateľnú zmluvnú podmienku, pretože znevýhodňuje spotrebiteľa a dodávateľovi umožňuje aj pri menej významnom porušení povinností uplatniť si zmluvnú pokutu od spotrebiteľa. V súlade s č. 2 Základných princípov CSP niet dôvod ani na odklon od ustálenej súdnej praxe Najvyššieho súdu SR (napr. Uznesenie sp. zn. 5Cdo/45/2018 a iné) pri riešení tejto právnej otázky.

V predmetnom prípade sa nejedná o individuálne dojednanie zmluvnej podmienky, ale o formulárovú spotrebiteľskú zmluvu, ktorej obsah žalovaná ovplyvniť nemohla. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Preto odvolacie námietky žalobcu odvolací súd považoval za nedôvodné.

15. Správneému výroku vo veci samej zodpovedá aj správny výrok o trovách konania.

16. Za daného stavu odvolací súd rozsudok v napadnutých výrokoch potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

17. V odvolacom konaní žalobca nebol úspešný, nárok na náhradu trov odvolacieho konania mu preto nevznikol. Naopak, fakticky plne úspešná bola žalovaná, ktorej vznikol zásadne nárok na náhradu trov odvolacieho konania (v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu vyplýva, že žalovanej žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd vychádzal z čl. 17 Základných princípov CSP zakotvujúcich procesnú ekonómiu. Úspešnej žalovanej v odvolacom konaní nárok na náhradu trov nepriznal.

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Podľa § 423 CSP, dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 427 ods. 1 CSP, dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 427 ods. 2 CSP, dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Podľa § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.